



QORTI TA' L-APPELL

**S.T.O. PRIM IMHALLEF
VINCENT DE GAETANO**

**ONOR. IMHALLEF
ALBERT J. MAGRI**

**ONOR. IMHALLEF
GIANNINO CARUANA DEMAJO**

Seduta ta' l-1 ta' Gunju, 2007

Appell Civili Numru. 11/2002/2

**Domenica Fino
versus**

***Anthony Farrugia Company Limited, Wallace Fino,
Chris u Claudette konjuġi Gauci, David u Angela
konjuġi Demarco u Price Club Operators Limited***

Dan huwa appell minn sentenza tal-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili li tgħid illi garanzija mogħtija minn direttur ta' soċjetà kummerċjali biex tagħmel tajjeb għal dejn ta' l-istess soċjetà torbot il-komunjoni ta' l-akkwisti bejn l-istess direttur u martu, għalkemm il-mara ma tatx il-kunsens tagħha għall-garanzija.

L-attriċi appellanti kienet fissret illi żewġha l-konvenut Wallace Fino kien intrabat b'kitba privata li jagħmel tajjeb għad-dejn li s-soċjetà konvenuta *Price Club Operators*

Limited ikollha lejn is-soċjetà konvenuta l-oħra *Anthony Farrugia Company Limited*. Bejn l-attriċi u żewġha hemm il-komunjoni ta' l-akkwisti.

L-attriċi appellanti tgħid illi l-kitba hija garanzija għal dak li jgħid u jrid l-art. 1322(3)(h) tal-Kodiċi Ċivili u għalhekk att ta' amministrazzjoni straordinarja li jeħtieġ il-kunsens tal-konjuġi wkoll. Hi saret taf bl-obbligazzjoni meta s-soċjetà kreditriċi fittxet il-ħlas fil-kawża fl-ismijiet *Anthony Farrugia Company Limited versus Wallace Fino et* (ċitazzjoni numru 1707/2001).

Billi tgħid illi hi qatt ma tat il-kunsens tagħha għall-obbligazzjoni, li għalhekk ma tolqotx il-komunjoni ta' l-akkwisti, u tista' titlob illi tinħall, l-attriċi appellanti fetfet il-kawża tallum u talbet illi l-qorti:

1. tgħid illi l-obbligazzjoni personali li ntrabat biha l-konvenut żewġha Wallace Fino sabiex jagħmel tajjeb għad-dejn tas-soċjetà konvenuta *Price Club Operators Limited* hija nulla fl-interess tal-komunjoni ta' l-akkwisti bejn il-konjuġi Gauci u ma tolqotx lill-istess komunjonijiet; u

2. tħassar il-garanzja mogħtija mill-konvenut Wallace Fino favur is-soċjetà konvenuta *Anthony Farrugia Company Limited*.

Talbet ukoll l-ispejjeż.

Is-soċjetà konvenuta *Anthony Farrugia Company Limited* ressqet dawn l-eċċezzjonijiet:

1. li żewġ l-attriċi jiffirma *credit application form* kienet għalih "att normali ta' ġestjoni ta' kummerċ u negozju" kif igħid l-art. 1324 tal-Kodiċi Ċivili, u għalhekk jorbot il-komunjoni ta' l-akkwisti bla ħtieġa li l-attriċi wkoll tidher fuq id-dokument; u

2. ukoll jekk l-att twettaq mingħajr il-kunsens ta' l-attriċi, ma hemmx il-kondizzjonijiet li jrid l-art. 1326 tal-Kodiċi Ċivili, għax l-obbligazzjoni li ntrabat biha żewġ l-attriċi ma toħloq ebda jedd reali jew personali fuq proprjetà immobbli, u lanqas ma ngħataw jeddijiet fuq mobbli b'titolu gratuwitu; bis-saħħa tad-dokument imsemmi żewġ l-attriċi ngħata diversi konċessjonijiet, vantaġġjużi u ta' benefiċju għan-negozju tiegħu, mis-soċjetà eċċipjenti.

Il-konvenuti l-oħrajn ma ressqux eċċezzjonijiet.

B'sentenza mogħtija fid-9 t'Ottubru 2003 il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili laqgħet l-ewwel eċċezzjoni tas-soċjetà konvenuta u ċaħdet it-talbiet ta' l-attriċi wara li qalet illi l-

meritu tal-kawża jixbah għal kollox lil dak tal-kawża fl-ismijiet Claudette Gauci versus Paolo Bonnici Limited et, deciża wkoll fid-9 t'Ottubru 2003, u għamlet referenza għall-motivazzjonijiet ta' dik is-sentenza.

L-attriċi appellat minn din is-sentenza b'rikors tat-28 t'Ottubru 2003. L-aggravju ewlieni ta' l-attriċi appellanti essenzjalment huwa illi l-għotja ta' garanzija personali ma hijiex att normali tal-kummerċ jew tal-professjoni ta' direttur; għalhekk, biex torbot il-komunjoni ta' l-akkwisti, kienet teñtieg il-kunsens ukoll ta' l-attriċi. Aggravju ieħor huwa illi l-att li ma jsirx bil-kunsens taż-żewg miżżewgjin, meta dak il-kunsens huwa meñtieg, għandu jithassar *in toto* u mhux biss jiġi dikjarat li ma jolqotx il-komunjoni ta' l-akkwisti.

Is-soċjetà konvenuta appellata *Anthony Farrugia Company Limited* wiegbet għar-rikors ta' l-appell fl-24 ta' Novembru 2003. Qalet illi, għalkemm l-għoti ta' garanzija huwa att ta' amministrazzjoni straordinarja, madankollu meta jingħata minn direttur fiċ-ċirkostanzi tal-każ tallum għandu jittqies att normali ta' għestjoni ta' kummerċ, negozju jew professjoni kif igħid l-art. 1324 tal-Kodiċi Ċivili, u għalhekk jorbot il-komunjoni ta' l-akkwisti bejn l-attriċi u żewgħa għalkemm l-attriċi ma kinitx tat il-kunsens tagħha. Il-konvenuta appellata kompliet tgħid illi, ukoll jekk din il-qorti ssib illi l-għoti ta' garanzija minn direttur ma huwiex att normali fil-kummerċ u professjoni ta' direttur, ma jiġix b'hekk illi ma jiswiex iżda biss illi jittqies obligazzjoni parafernali ta' żewg l-attriċi, bla ma jorbot il-komunjoni ta' l-akkwisti.

Fl-añharnett il-konvenuta appellata qalet illi din il-qorti ma għandhiex tiddisturba l-apprezzament li għamlet l-ewwel qorti ñlief meta dak l-apprezzament joñloq ingustizzja.

Id-dispożizzjonijiet tal-liġi li huma rilevanti għall-każ tallum huma l-artt. 1322(2) u (3)(h), 1324 u 1326(1) u (2) tal-Kodiċi Ċivili:

1322. (2) Il-jedd li jitwettqu l-atti ta' amministrazzjoni straordinarja, u l-jedd li wieñed iħarrek jew jiġi mħarrek dwar dawk l-atti jew li ssir xi transazzjoni dwar xi atti jkunu li jkunu, imissu liż-żewg miżżewgjin flimkien.

(3) Dawn li għejjin huma l-atti ta' amministrazzjoni straordinarja:

... ..

(h) il-kuntratt għal xi garanzija;

1324. Atti normali ta' ġestjoni ta' kummerċ, negozju jew professjoni li jkunu qed jiġu eżerċitati minn parti waħda biss mill-miżżewġin, ikunu vestiti biss f'dik il-parti li fil-fatt tkun qed teżerċita dak il-kummerċ, negozju jew professjoni anke fejn dawk l-atti kieku ma kenux magħmula in relazzjoni ma' dik is-sengħa, negozju jew professjoni kienu jikkostitwixxu amministrazzjoni straordinarja.

1326. (1) Atti li jeħtieġu l-kunsens taż-żewġ partijiet miżżewġa iżda li jitwettqu minn parti waħda mingħajr il-kunsens tal-parti l-oħra jistgħu jkunu annullati fuq it-talba tal-parti l-aħħar imsemmija meta dawk l-atti jkunu dwar it-trasferiment jew il-ħolqien ta' jedd reali jew personali fuq proprjetà immobbli; u meta dawk l-atti jkunu dwar proprjetà mobbli dawn jistgħu jkunu annullati biss meta l-jeddijiet fuqhom ikunu ngħataw b'titolu gratuwitu.

(2) Kull azzjoni għal annullament tista' tittiehed biss mill-parti li kien meħtieġ il-kunsens tagħha

Ma huwiex kontestat illi l-attriċi ma tatx il-kunsens tagħha għall-għoti ta' garanzija.

Il-kwistjonijiet quddiem din il-qorti huma essenzjalment tnejn:

1. jekk l-għoti ta' garanzija minn direttur biex jagħmel tajjeb għad-dejn tas-soċjetà li tagħha huwa direttur jitqiesx "att normali ta' ġestjoni ta' kummerċ, negozju jew professjoni" ta' direttur, u jkunx jiswa meta jsir minn dak id-direttur waħdu mingħajr il-kunsens ta' martu; u

2. jekk ma jitqiesx "att normali ta' ġestjoni ta' kummerċ, negozju jew professjoni" ta' direttur, u għalhekk ikun jeħtieġ ukoll il-kunsens tal-mara, meta jsir mid-direttur waħdu jkunx null għal kollox jew ikunx jorbot biss il-beni parafernali tad-direttur u mhux ukoll il-komunjoni ta' l-akkwisti.

Din il-qorti ma tistax taqbel illi l-għoti ta' garanzija huwa "att normali ta' ġestjoni ta' kummerċ, negozju jew professjoni" ta' direttur.

Ċertament, l-għoti ta' garanzija biex jagħmel tajjeb għad-dejn tas-soċjetà li tagħha huwa direttur ma huwiex wiehed mis-setgħat u d-dmirijiet ta' direttur kif imfissra fl-Att dwar il-Kumpaniji. Anzi, li direttur jintrabat li jagħmel tajjeb għad-dejn tas-soċjetà jmur kontra l-prinċipju illi soċjetà

għandha personalità magħżula minn dik ta' l-azzjonisti u ta' l-uffiċjali tagħha u għalhekk għandu jitqies haġa straordinarja, u mhux ordinarja, u huwa biss konsegwenza tal-fatt illi xi impriži kummerċjali, li għandhom *bargaining power* dominanti, jinqdew b'dik is-setgħa biex jimponu pattijiet u kondizzjonijiet kuntrattwali li x'aktarx ma kienx iseñhilhom li jimponu li kieku ż-żewġ partijiet kellhom setgħa kummerċjali ndaqs. F'dawn iċ-ċirkostanzi, il-ħtieġa li l-liġi tħares il-parti dgħajfa ssir aktar urgenti, u dan ċertament ma jsirx billi tħalli li parti li ssib ruħha marbuta bla ma biss tkun taf, u bla ma qatt kienet mitluba tagħti la l-kunsens u lanqas il-fehma tagħha, bħal ma tħalli li jsir is-sentenza appellata.

Il-qorti għalhekk issib illi l-għoti ta' garanzija kien att ta' amministrazzjoni straordinarja li ma sarx, kif kellu jsir, miż-żewġ miżżewġin flimkien.

X'inhuma l-konsegwenzi ta' dan?

Din il-qorti taqbel ma' l-ewwel qorti illi l-konsegwenza ma hijiex in-nullità *in toto* ta' l-att iżda biss illi ma jorbotx lill-komunjoni ta' l-akkwisti.

L-interess huwa l-kejl tad-dritt ta' azzjoni, u l-interess ta' l-attriċi appellanti huwa fil-beni parafernali tagħha u fil-beni tal-komunjoni ta' l-akkwisti. Hekk kif jiġi dikjarat illi dawk il-beni ma jintlaqtux bil-garanzija, l-interessi ta' l-attriċi appellanti jkunu mħarsa, u ma hux meħtieġ ukoll illi l-att jithassar *in toto*.

Li l-annullament jingħata biss fil-interess ta' dik il-parti li ma tkunx tat il-kunsens jidher ċar mill-art. 1326(2), li jgħid illi "kull azzjoni għal annullament tista' tittieħed biss mill-parti li kien meħtieġ il-kunsens tagħha".

L-atti li jistgħu jithassru, li dwarhom jitkellem l-art. 1326(1), huma dawk li joħolqu jedd reali jew personali fuq proprjetà immobbli jew, b'titolu gratuwitu, fuq proprjetà mobbli, għax f'dak il-każ il-patrimonju tal-komunjoni ma jistax jiġi redintegrat jekk mhux bit-tħassir għal kollox ta' l-att. Fil-każ tallum, iżda, ma ħarġux mill-komunjoni beni li biex jitregġgħu lura jkollu jithassar xi att ta' aljenazzjoni jew ta' amministrazzjoni straordinarja; biżżejjed li jingħad illi l-komunjoni ta' l-akkwisti ma għandhiex titqies marbuta b'obligazzjoni. Biex isir dan ma hux meħtieġ li jingħad ukoll illi l-beni parafernali ta' żewġ l-attriċi ma humiex marbuta bl-obbligazzjoni.

Il-qorti għalhekk tiddisponi mill-appell billi tirriforma s-sentenza appellata: tħassarha fejn laqgħet l-ewwel eċċezzjoni u ċaħdet l-ewwel talba ta' l-attriċi appellanti, u, minflok, tilqa' l-ewwel talba billi tgħid illi l-obbligazzjoni personali tal-konvenut Wallace Fino biex jagħmel tajjeb għad-dejn tas-soċjetà konventa *Price Club Operators Limited* ma torbotx il-komunjoni ta' l-akkwisti li kien hemm bejn l-istess Wallace Fino u martu l-attriċi appellanti; twettaq is-sentenza appellata fejn ċaħdet it-tieni talba biex l-obbligazzjoni titħassar għal kollox, u tgħid illi dik l-obbligazzjoni tiswa biex torbot il-beni parafernali tal-konvenut Wallace Fino, bla ħsara għal dak li jgħid u jrid l-art. 1329 tal-Kodiċi Ċivili.

L-ispejjeż ta' l-ewwel istanza jinqasmu f'ishma ndaqs bejn l-attriċi, il-konvenut Wallace Fino u s-soċjetà konvenuta *Anthony Farrugia Company Limited*, u l-ispejjeż ta' l-appell għandhom jinqasmu bin-nofs bejn l-attriċi appellanti u s-soċjetà konvenuta appellata *Anthony Farrugia Company Limited*.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----